

SJÅ

- Sår- og blåmerke
- Brann- og kuttskadar
- Sjølvskading
- Svimmelheit
- Konsentrasjonsproblem
- Søvn- og spiseproblem
- Uro og utagerande åtferd
- Unnvikenheit
- Nedstemtheit, isolasjon og irritabilitet
- Avtaler som ofte vert endra
- Personen motset seg hjelp som krev innsyn i familien
- Partnerar er ofte med på avtaler
- Hyppige legebesøk med diffuse symptom
- Reaksjonar ved berøring
- Bruk av rusmiddel

Vald kan ha mange andlet - den kan vera fysisk, psykisk, seksuell, økonomisk eller handla om omsorgssvikt

SPØR

Prøv å få til ein dialog slik at valden vert erkjent

Start gjerne med:

- *eg har lagt merke til at...*

Beskriv deretter det du ser

- *det verkar som du ofte er mykje borte frå jobb*
- *du verkar å vera sliten*
- *du har blåmerke på armen*

Hald fram med:

- *dette gjeld kanskje ikkje deg, men mi erfaring er at mange som ikkje har det så greitt heime kan få såne plager. Kva tenker du om det?*
- *korleis har du det heime?*

Tips!

- prøv å unngå å nytta ordet vald
- still opne spørsmål, ikkje leiande
- ver ein aktiv lyttar, som *hmm...fortel meir om det...beskriv kva gjorde du, kor var du, kva opplevde du osv*
- gjenta nøkkelord i det som vert sagt
- unngå vurderingar av det som har skjedd som, *oi, kor forferdeleg osv*

AVKLAR

Korleis artar valden seg?

- slag, truslar, seksuell tvang
- lugging, brenning, audmjuking eller latterleggjering
- manglande råderett over egne pengar
- vert nekta kontakt med familie og vener
- øydelegg ting vedkommande er glad i
- kjæledyr som vert mishandla
- tvangsekteskap, kjønnslemlesting

Kor alvorleg er valden?

- når skjedde dette sist?
- beskriv kva som skjedde?
- er du redd noko skal skje framover?
- er det fare for liv og helse for deg og dine barn?
- har du tidlegare vore i kontakt med politiet eller krisesenter?

Risikofaktorar

Samlivsbrot, tidlegare valdsepisodar, tilgang til våpen, arbeidsløyse, økonomiske vanskar, sjukdom og rusavhengigheit kan bety auka risiko for grov vald og partnerdrap. Politi og krisesenter bør verta kontakta

- ✓ Be den valdsutsette skriva ned kva som har skjedd og skjer, og at tid og stad vert opplyst om

Handlingsrettleiaren er ein del av Voss herad sin handlingsplan mot vald i nære relasjonar. Du finn meir informasjon på [Voss herad](#)

HANDLE

Akutte situasjonar

Ved alvorlege truslar eller fysiske skadar etter vald og overgrep:

- ✓ Ring politiet for å forhindre nye akutte overgrep! Fortel kva du har sett og kvifor du er redd for nye overgrep (avverjeplikta). Den valdsutsette kan melda overgrepet, eller politiet kan ta ut offentlig påtale
- ✓ Ved mistanke om valdtekt skal **Legevakta på Voss** verta kontakta for undersøking og sporsikring. Unngå kroppsvask før undersøkinga
- ✓ Tilby den valdsutsette å ta kontakt med krisesenteret i Bergen

Kva gjer du?

Målet er å motivera den valdsutsette til å kontakta hjelpeapparatet

- ✓ Anonyme drøftingar. Er du usikker på kva du skal gjera, kan du drøfta saka anonymt med krisesenter eller politi. Ring og avtal time for ein samtale med fagpersonar på krisesenteret
- ✓ Informasjon om hjelpetilbodet til den valdsutsette. Hjelp den valdsutsette med å finna informasjon om hjelpeapparatet!

OBS! har barn vore vitne til valden?

Send bekymringsmelding til barnevernet.

Å vera vitne til vald har like alvorleg effekt for barn som å sjølv bli utsett for vald

Rettleiingssamtale på krisesenteret

- ✓ Inviter den valdsutsette med til ein samtale på krisesenteret. Krisesenteret kan hjelpa til med å vurdere tryggleiken, om forholdet skal verta meldt og gje råd og rettleiing om vegen vidare for å stoppa valden
- ✓ Ikkje alle treng å bu på krisesenteret. Valdsutsette kan få jamlege rettleiingssamtalar i ein vanskeleg fase.
- ✓ Du kan òg som tilsett i hjelpeapparatet invitera krisesenteret med i møte med den valdsutsette

AVVERJEPLIKT:

Alle har ei personleg plikt til å melda eller på anna vis avverja og hindra straffbare forhold. Avverjeplikta (§ 196) gjeld ved straffbare forhold og er eit personleg ansvar, utan omsyn til teieplikta.

AKUTT – DØGNOPNE VAKTTELEFONAR

- Politi: 02800
- Legevakt på Voss: 116 117
- Bergen krisesenter: 55315050
- Overgrepsmottak Bergen: 55568760

SAMTALAR, RÅD OG RETTLEIING dagtid

- Barnevernet på Voss: 56521310
- Bergen krisesenter: 55315050
- Politi: 02800
- Familievernkontoret i Odda: 466 19 150
- Helsestasjonen på Voss: 56533040

Handlingsrettleiaren er ein del av Voss herad sin handlingsplan mot vald i nære relasjonar. Du finn meir informasjon på [Voss herad](http://Voss.herad) eller nasjonal vegvisar dinutvei.no

